

Diverse spørsmål vedrørende pedagogisk bemanning og rett til barnehageplass

Kunnskapsdepartementet har svart Fylkesmannen i Nord-Trøndelag på spørsmål om barnehagens vedtektsfestede opptakskriterier.

TOLKNINGSUTTALELSE | 07.10.2009

Gjelder

- [Forskrift om saksbehandling ved barnehageopptak - § 2 Opptakskrets og opptakskriterier](#)

Vi viser til henvendelse av 28. april 2009 med spørsmål angående pedagogisk bemanning og rett til barnehageplass. Vi viser til foreløpig svar av 11. mai 2009. Vi beklager lang saksbehandlingstid.

Pedagogisk bemanning

Spørsmålet er om det er krav til at det skal være pedagogisk leder tilstede i barnehagen i hele barnehagens åpningstid.

Norm for pedagogisk bemanning er regulert i § 1 i forskrift om pedagogisk bemanning fastsatt 16. desember 2005 med hjemmel i barnehageloven 17. juni 2005 nr. 64 § 18 sjettede ledd, hvor det er fastsatt norm for antallet barn per pedagogiske leder. Det skal være minimum en pedagogisk leder per 14-18 barn når barna er over tre år og en pedagogisk leder per 7-9 barn når barna er under tre år og barnas daglige oppholdstid er over seks timer. I barnehager der barna har kortere oppholdstid per dag, kan barnetallet økes noe per pedagogisk leder.

Formålet med bestemmelsen om pedagognorm er å sikre tilstrekkelig kompetanse til å ivareta barns behov for omsorg, lek og læring, sosial tilhørighet og utviklingsstøtte, jf barnehagelovens § 2.

Den pedagogiske lederens oppgaver er ikke kun knyttet til å ivareta ansvaret for barna som faktisk oppholder seg i barnehagen samtidig. Pedagogisk leder har blant annet et helhetlig ansvar for planlegging og vurdering, for utviklingen av det sosiale miljøet og læringsmiljøet i barnegruppen og for samarbeidet med barnas foreldre, samt veiledningsoppgaver overfor øvrig personale. Disse oppgavene innebærer at det ikke kan kreves at pedagogisk leder er tilstede sammen med barna i hele åpningstiden. Det framgår ikke av denne bestemmelsen noe krav om at pedagogisk leder må være tilstede i barnehagen til enhver tid.

I § 18 femte ledd stilles det krav om at bemanningen i barnehagen må være tilstrekkelig til at personalet kan drive en tilfredsstillende pedagogisk virksomhet. Bemanningskravet kan ikke fravikes og må være oppfylt til enhver tid i barnehagen. Hva som er tilstrekkelig må vurderes ut fra barnegruppens størrelse og barnas behov. Med begrepet tilfredsstillende pedagogisk bemanning menes at barnehagen skal drives i samsvar med de krav til formål og innhold som framgår av formålsbestemmelsen i § 1, innholdsbestemmelsen i § 2, bestemmelsen om barns rett til medvirkning i § 3 og rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. Bestemmelsen må ses i sammenheng med forskrift om pedagogisk bemanning. Det er barnehageeier som har ansvaret for at barnehagen drives i samsvar med gjeldende lover og regelverk, jf. barnehageloven § 7 første ledd. Dette innebærer at ved en utviding av åpningstiden i barnehagen skal barnehageeier gjøre en vurdering av om gjeldende lover og regelverk er oppfylt.

Barnehagens vedtektsfestede opptakskriterier

Spørsmålet er om barn innenfor barnehagens opptakskrets ved opptak i barnehagen går foran barn som omfattes av retten til barnehageplass.

Barnehagelovens § 7 fjerde ledd bokstav c fastslår at opptakskriterier skal fastsettes i vedtektene til den enkelte barnehage, og det er dermed opp til barnehageeier selv, gjennom disse vedtektene å avgjøre om søsken har fortrinnsrett. Opptakskriteriene må være objektive og etterprøvbare. Dette innebærer at de bør være så konkrete som mulig, slik at det i etterkant lar seg gjøre å vurdere om tildeling av plasser er i samsvar med dem. Vedtektene er ikke gjenstand for godkjenning, men kommunen kan som tilsynsmyndighet pålegge retting dersom vedtakene er i strid med barnehageloven og dens forskrifter.

I henhold til forskrift om saksbehandlingsregler ved opptak i barnehage § 2, fastsatt ved kongelig resolusjon av 16. desember 2005 med hjemmel i barnehageloven § 12 skal barnehagens vedtekter definere barnehagens opptakskrets og opptakskriterier. Barn innenfor opptakskretsen med lovfestet rett til prioritet etter barnehageloven § 13 skal alltid prioriteres først. Den øvrige prioriteringen kan variere fra barnehage til barnehage, og loven gir ingen føringer her. Dette innebærer at et søsken kan ha fortrinnsrett til plass i en barnehage selv om de ikke omfattes av retten til barnehageplass etter § 12 a. Kommunen kan ikke pålegge barnehagen andre prioriteringer enn det som følger av barnehagelovens § 13.

I kommunale barnehager er det kommunen selv som er barnehageeier, og kommunen bestemmer dermed selv gjennom vedtektene til den enkelte barnehage om søsken skal gis fortrinnsrett.

Ferielukking

Spørsmålet er om kommunen som barnehageeier anledning til å holde barnehagen sommerstengt i 4 uker. Barnehageloven regulerer ikke kontraktsvilkårene mellom foreldre/foresatte og barnehageeier. Kontraktsvilkårene må følge alminnelige kontraktsrettslige prinsipper og øvrig regelverk. Er det tvil om et kontraktsvilkår er rimelig, kan Forbrukerombudet kontaktes for veiledning. Informasjon om barnehagens ferielukking og åpningstider er opplysninger som er av betydning for foreldrenes/de foresattes forhold til barnehagen og skal derfor stå i barnehagens vedtekter, jf. § 7 fjerde ledd.

Kommunen som *barnehagemyndighet* har plikt til å tilby plass i barnehage til barn under opplæringspliktig alder som er bosatt i kommunen. Utbyggingsmønster og driftsformer skal tilpasses lokale forhold og behov, jf. § 8 annet ledd. Det fremgår av merknadene til bestemmelsen at barnehagetilbudet må ha den kvalitet, det innhold og det omfang som brukerne etterspør og lokale forhold tilsier, innenfor rammene av regelverket.

Dette innebærer at driftsformene, det vil si åpningstid, daglig organisering med videre, også må søkes tilpasset brukernes behov så langt det er mulig. Foreldrenes livssituasjon og arbeidstid vil for eksempel være forhold som påvirker behov i forhold til åpningstid og ferieavvikling. Utgangspunktet er at kommunene i størst mulig grad skal sørge for at familiene får imøtekommet det ønsket de har for barnehageplass, jf. Ot. prp nr.52 (2007-2008) Om lov om endringer i barnehageloven (rett til plass i barnehage) side 19.

Kunnskapsdepartementets referanse: 200902431-/PIS